

První nález tesaříka *Trichoferus pallidus* (Olivier, 1790) (Coleoptera, Cerambycidae) v Čechách

Jan Bořucký

Chrastěšovské paseky 687, CZ-763 12 Vizovice, Czech Republic; e-mail: jborucky@seznam.cz

BOŘUCKÝ J. 2017: První nález tesaříka *Trichoferus pallidus* (Olivier, 1790) (Coleoptera, Cerambycidae) v Čechách (First finding of the longhorn beetle *Trichoferus pallidus* (Olivier, 1790) (Coleoptera, Cerambycidae) in Bohemia). – Západočeské entomologické listy, 8: 55–57. Online: <http://www.zpcse.cz/entolisty/entolisty.html>, 12-10-2017.

Abstract: *Trichoferus pallidus* (Olivier, 1790) is recorded from the Křivoklátsko area (Czech Republic) as a new species for Bohemia. Notes on the distribution of the species and its bionomical demands are given. Collecting circumstances are also discussed.

Key words: Coleoptera, Cerambycidae, Czech Republic, Bohemia, faunistics, ecology, distribution, new record

ÚVOD

Tesařík *Trichoferus pallidus* (Olivier, 1790) (Obr. 1) je jeden ze tří zástupců rodu *Trichoferus* Wollaston, 1854, jejichž výskyt byl doposud v České republice prokázán (vedle již historických nálezů *T. griseus* (Fabricius, 1792) byl u nás zjištěn invazní druh *T. campestris* (Faldermann, 1835) (SLÁMA 1998, SABOL 2009)). Těžiště areálu druhu leží v jihovýchodní Evropě, odkud je rozšířen do všech zemí střední Evropy a evropského Ruska. V západní Evropě se vyskytuje jen na Pyrenejském poloostrově a v Německu, kterým společně s Polskem probíhá severní hranice rozšíření (SAMA & LÖBL 2010). V celé střední Evropě je tento tesařík považován za vzácný druh, v České republice byl nalézán pouze na jižní Moravě (Obr. 2), odkud jsou známy nálezy převážně jen na Břeclavsku a Hodonínsku (SLÁMA 1998).

Brouk se vyvíjí téměř výhradně v suchých dubech (*Quercus* spp.), pouze výjimečně byl nalezen v lípě (*Tilia* spp.) a buku (*Fagus sylvatica*) (ŠVÁCHA & DANILEVSKÝ 1987). Vývoj larvy *T. pallidus* probíhá pod kůrou či v silnější kůře, kde si vytváří i kukelní komůrku a jen zřídka vstupuje do dřeva. Vývoj probíhá ve kmeni a v silnějších spodních větvích mohutných dubů, ale i v doubcích o síle 15–20 cm – v takovém případě však pouze ve výšce max. 100 cm nad zemí, jak vypořizoval KADĚRA (2009). Imaga se vyskytují od konce června do srpna, aktivují pouze v noci – několik minut po západu slunce vylézají z úkrytů a jsou pozorovatelná zhruba 2,5 hodiny, pak se znovu skryjí. Z tohoto důvodu je *T. pallidus* často přehlíženým broukem.

PŘEHLED NÁLEZŮ

Trichoferus pallidus (Olivier, 1790)

Bohemia centr., Sýkořice env. (5949), 13.V.2017, 7 larev (líhnutí imag 15.–20.VI.2017), J. Bořucký lgt., det. et coll.; 1.VII.2017, 1 ex., J. Bořucký lgt. et det., coll. M. Zýka; dtto, 2 kukly (líhnutí imag 7.–9.VII.2017), J. Bořucký lgt., det. et coll. **Nový druh pro Čechy.**

Obr. 1. *Trichoferus pallidus* (Bohemia: Sýkořice). Foto: M. Zýka.

Fig. 1. *Trichoferus pallidus* (Bohemia: Sýkořice). Photo: M. Zýka.

DISKUSE

Právě prokázaný výskyt tesaříka *T. pallidus* nastoluje otázku, proč byla jeho přítomnost v Čechách, a obzvláště na území Křivoklátska, které je jednou z entomologicky nejlépe prozkoumaných oblastí na celém území České republiky (REJZEK & RÉBL 1999, RÉBL 2010, JANUŠ 2016), tak dlouho skryta. *T. pallidus* je považován za reliktní původních doubrav, které se nacházejí ve více oblastech, než jen v nejnižším cípu Moravy, odkud byl až dosud v rámci České republiky výhradně uváděn (SLÁMA 1998). Podle pozorování KADĚRY (2009) navíc není vývoj *T. pallidus* spojen pouze s mohutnými soliterními duby, na nichž byl převážně nacházen většinou sběratelů, ale spokojí se i se stromy menších dimenzí. Není náročný ani na slunečně exponované lokality, žije velice dobře i ve stinném zapojeném porostu. Všechny nálezy popisované v této práci byly učiněny v relativně husté doubravě (Obr. 3) v kůře stojících, zcela uschlých dubů (nikoliv v čerstvě usychajících anebo naopak v již ležících kmenech), nevysoko nad zemí (ve výšce zhruba 50–80 cm) (Obr. 4).

Zcela obdobnou situaci, tedy přehlížení tohoto nápadného tesaříka v entomologicky důkladně prozkoumané oblasti, popsal i WIESER (2009) z rakouských Korum. Možnými příčinami skutečnosti, že *T. pallidus* nebyl dosud v celých Čechách nalezen, jsou pravdě-

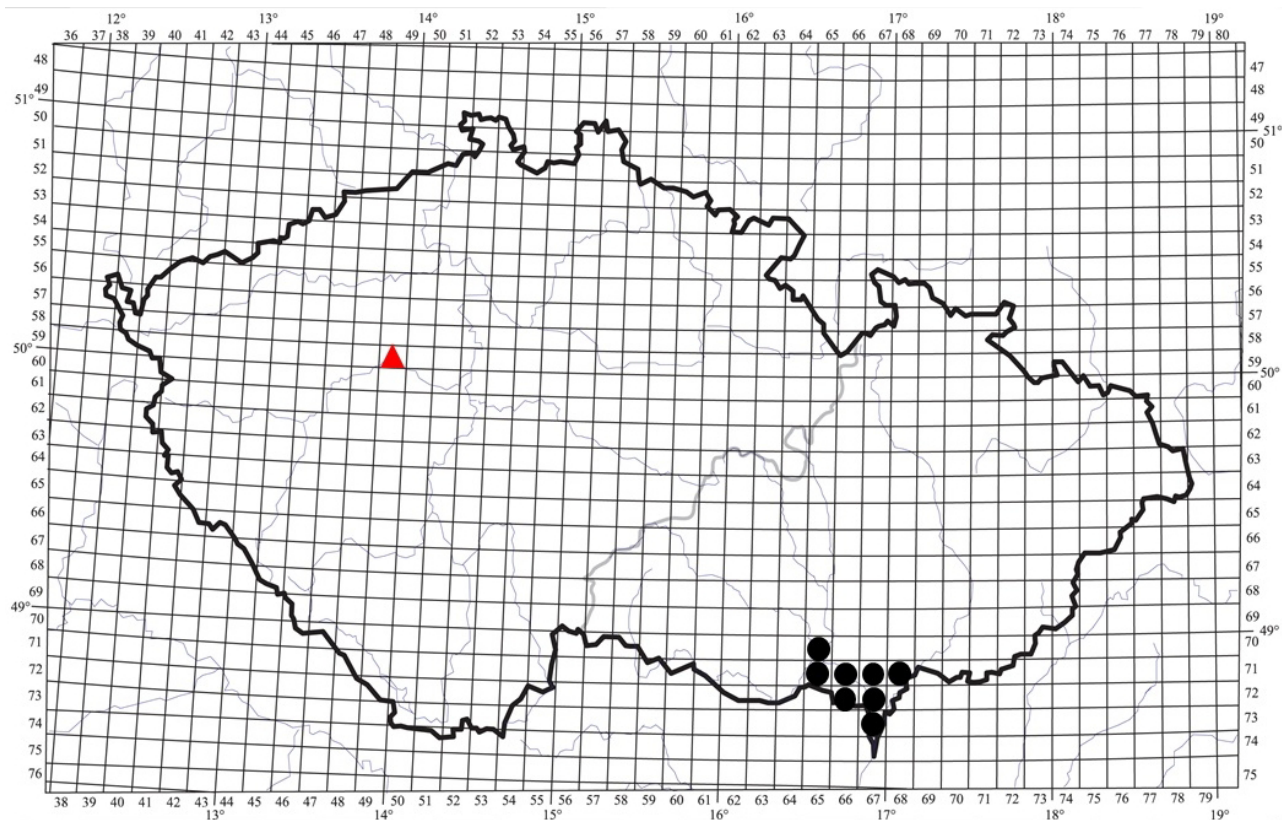
podobně skrytý (noční) způsob života a také řídké populace, jejichž početnost je závislá na existenci vhodných lokalit s dostatečnou kumulací ještě stojících suchých dubů.

PODĚKOVÁNÍ

Za poskytnutí uvedených fotografií děkuji Miroslavu Zýkovi (Rakovník).

LITERATURA

- JANUŠ J. 2016: Brouci (Coleoptera) chráněné krajinné oblasti a biosférické rezervace Křivoklátsko (Beetles (Coleoptera) of Křivoklátsko Protected Landscape Area and the Biosphere Reserve). – Západočeské entomologické listy, Supplementum 1: 1–449. Dostupné online: <http://www.zpcse.cz/entolisty/entolisty.html>, 8-5-2016 (navštíveno 30.6.2017).
- KADĚRA M. 2009: K etologii nočního tesaříka. – Živa, 2009(2): 80–81.
- RÉBL K. 2010: Výsledky faunistického průzkumu brouků (Coleoptera) na území Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko (Česká republika). – Elateridium, 4 (Suppl.): 1–253. Dostupné online: <http://www.elateridae.com/elateridium/page.php?id-cl=144,02-02-2010> (navštíveno 30.6.2017).
- REJZEK M. & RÉBL K. 1999: Cerambycidae of Křivoklátsko Biosphere Reserve (Central Bohemia) (Insecta: Coleoptera). – Mitteilungen des Internationalen Entomolo-

Obr. 2. Znamé rozšíření *Trichoferus pallidus* v České republice podle údajů Slámy (1998) (černá kolečka), doplněné o uvedené nálezy na Křivoklátsku (červený trojúhelník).

Fig. 2. Known distribution of *Trichoferus pallidus* in the Czech Republic according to Sláma (1998) (black dots), complemented with records from the Křivoklátsko area (red triangle).

Obr. 3. Doubrava na lokalitě Sýkořice. Foto: M. Zýka.
Fig. 3. Oak forest at the locality Sýkořice. Photo: M. Zýka.

Obr. 4. Výletový otvor tesaříka *Trichoferus pallidus*. Foto: M. Zýka.
Fig. 4. Emergence hole of the longhorn beetle *Trichoferus pallidus*. Photo: M. Zýka.

- gischen Vereins, Supplement VI: 1–69.
- SABOL O. 2009: *Trichoferus campestris* (Coleoptera: Cerambycidae) – nový druh tesaříka v České Republice a na Slovensku (*Trichoferus campestris* (Coleoptera: Cerambycidae) – a new species of longhorn beetle for the Czech Republic and Slovakia). Klapalekiana, 45: 199–201.
- SAMA G. & LÖBL I. 2010: Cerambycidae. Pp. 84–334. In: LÖBL I. & SMETANA A. (eds): Catalogue of Palearctic Coleoptera, Vol. 6. Chrysomeloidea. – Apollo Books, Stenstrup, 924 pp.
- SLÁMA M. 1998: Tesaříkovití (Cerambycidae) České republiky a Slovenské republiky. – Vlastním nákladem, Krhanice, 383 pp.
- ŠVÁCHA P. & DANILEVSKY M. 1987: Cerambycoid larvae of Europe and Soviet Union (Coleoptera, Cerambycoidea). Part II. – Acta Universitatis Carolinae, Biologica, 31: 121–284.
- TIPPMANN F. F. 1955: *Trichoferus pallidus* Olivier. Mein schönstes entomologisches Erlebnis auf Wiener Boden und im Fruska-Göra-Gebirge (Serbien). – Entomologische Blätter, 51: 107–144.
- WIESER C. 2009: Zwei Käfererstdnachweise für Kärnten: *Trichoferus pallidus* (Olivier, 1790) (Bleicher Alteichen-Nachtbock) und *Sitaris muralis* (Förster, 1771) (Schmalflügelter Pelzbienenölkäfer) (Coleoptera: Cerambycidae, Meloidae). – Rudolfinum, Jahrbuch des Landesmuseums für Kärnten 2007: 377–380.

Obdrženo do redakce: 21.7.2017
Přijato po recenzích: 20.8.2017